

[MOSKWA,] 16 MAJA 1984

Дорогая Мария Львовна!

Пользуясь неожиданной оказией, шлю слова привета. Бог нает, когда увидимся, но хочется думать, что это произойдет. Очень беспокоюсь за Элю...

Позвольте просить у Вас консультацию. Не было ли в польском языке обращения на вы? Они были в украинском книжном языке в XVII в., но откуда? Не из России, т.к. в России такого обращения не было до второй пол. XVIII в. Единственный возможный источник для Украины — это, конечно, Польша.

Но было ли такое обращение принято в Польше — и, если было, то какой социальный или стилистический статус оно имело (в какой среде оно было принято)? Нельзя ли думать, что оно проникло из Франции и было принято в XVI–XVII вв. в галлизированной части польского общества (т.е. в шляхетстве!).

Вообще — где можно прочесть что-либо о истории обращения в польском языке (обращение на *proszę pana*, обращение на *ty*, сочетание *pan* со 2-м лицом с 3-м лицом, etc.

И еще одна просьба. У Вас со 2-го по 8 июня будет гостить Кристина Поморска. Попросите ее позвонить мне (например, 3-го вечером или когда ей удобно — лучше, конечно вечером).

Простите, что обременяю Вас этими просьбами.

Сердечно Вас приветствую.

Ваш Б. Успенский

P. S. Мой телефон: 1525239.

Rkp Arch. IBL PAN, k. 2 i koperta. — Koperta bez znaczków i stempli, zaadresowana „Prof. M. R. Mayenowa”, poniżej „Б. Успенский”. — List przekazany okazją, o czym jest mowa w liście. — Pod numerem telefonu dopisane ołówkiem prawd. ręką Mayenowej „801–095”. — Miejsce jak w innych listach.

Przekład polski

16 V 84.

Droga Mario Lwowna!

Korzystając z nieoczekiwanej okazji, przesyłam Pani pozdrowienia. Bóg wie, kiedy się zobaczymy, ale chce się myśleć, że to nastąpi. Bardzo się niepokoję o Elę...

Niech Pani pozwoli, że poproszę o konsultację. Czy w polskim języku nie było formy zwracania się na w y ? Była ona w ukraińskim języku książkowym w XVII w., ale skąd? Nie z Rosji, gdyż w Rosji takiego sposobu zwracania się nie było do drugiej połowy XVIII w. Jedynym możliwym źródłem dla Ukrainy jest oczywiście Polska. Czy taki zwrot nie był przyjęty w Polsce — i, jeśli był, jaki był jego status społeczny czy stylistyczny (w jakim środowisku był przyjęty)? Czy nie można sądzić, że przeniknął on z Francji i był przyjęty w XVI–XVII w. w zgalicyzowanej części społeczeństwa polskiego (czyli wśród szlachty)?

Gdzie w ogóle można przeczytać coś o historii sposobów zwracania się w języku polskim (o zwrotach typu „proszę pana”, zwrotach na w y , połączeniach „pan” z 2. osobą i z 3. osobą, etc.)?

I jeszcze jedna prośba. U Państwa od 2. do 8. czerwca będzie bawić Krystyna Pomorska. Niech Pani ją poprosi, by do mnie zadzwoniła (na przykład 3. wieczorem lub kiedy jej będzie wygodnie — lepiej, oczywiście, wieczorem).

Proszę mi wybaczyć, że obciążam Panią tymi prośbami.

Serdecznie Panią pozdrawiam.

Oddany B. Uspienski

PS. Mój telefon: 152 52 39.